

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Sanctuario Lavretano Almæ Virginis Domo Relatio

Bartoli, Baldassare

Macerata, 1675

Cap. XIV. Sacræ Domus qualitas, & forma, quæ iam pridem venit, & modo extat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64934](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64934)

*Sacræ Domus qualitas, & forma,
quæ iam pridem venit,
& modo extat.*

Cap. XIV.

QVæ nam sit Lauretana Ædes
superius est indicatum, iam
vero res exposcit dignosce-
re, qualis extet, & à sua pristina
dispositione differat. Peruetustani-
mirum aspicitur, rudi extracta
lapide subrusi coloris; Eius longi-
tudo parum ultra in palmos tres, &
quadraginta protrahitur, latitudo
ad decem, & octo extenditur, pa-
rietes vero altitudinem decem, &
nouem palmorum minus ve. super-
rant, sed inæquales quæ rimis, quæ
proiecturis sine arte, ac linea ex-
dificati, vndique superius crullati,
sacrisque imaginibus colorati. Te-
studo lignea imbricato cum tecto,
stellisque pariter ligneis aureatis ex-
tabat, sub fornice circumquaque va-
sa pendebant fictilia, ab Apostolis,

vt f
Sac
tu
tes
run
gel
lac
pos
fun
cer
no
mi
ba
pli
cin
ta
nel
ni
bu
dri
fir
qu
A
tal
co
V

vt ferunt, collocata, quæ modo
Sacro in Armariolo asseruantur.

Atqui Recinetenses primo aspe-
ctu Sacræ aduentum Ædis ignoran-
tes, mirabantur, & dum cognoue-
runt Sempiterni Principis iussu An-
gelorum ministerio fabrefactum opus,
lacrymas præ gaudio continere non
poterant, & absque vilo pœnitus
fundamento eam stare cum prospici-
cerent, haud animaduertentes id
non ab alio quàm à Deo esse, fir-
missimo muro committere cogita-
bant, & dicebant, vt Deus am-
pliori benedictione Populum Re-
cinetensem prosequeretur. Reper-
ta autem ab eis cum Ianua, fe-
nestra, Armariolo, limine Cami-
ni, Turricula binis cum tintinnu-
bulis, Ara, Cruce lignea, & ce-
drina Deiparæ Imagine, his de
singulis modo dicendum est ali-
quid.

Ianua, quæ in medio parietis
Aquilonaris prope Armariolum ex-
tabat, cum pro frequenti Populi
concurſu videretur arcta, Clemens
VII. Pontifex Max. occludi, aliaq;
ape-

aperiri, & ad ornamentum fieri mandavit, Proinde Ranuccius Morellus Pisanus Architectus, cui demandatum fuit opus, fabrili arrepto malleo, istuque sacros in parietes exonerato, concidit exanimis, at a Coniuge promissione facta Deo, octauam post horam reuiuixit; inceptum autem opus haud prosequi est ausus; perurgente tamen Pontifice, Clericus Ventura Perinus pius, biduoque ieiunus ante Deiparæ Imaginem stricto malleo sic ait. Mæ ne tribuas temeritati ò Clementissima Virgo, à te me impetrari sine, teq; mihi exorabilem præbe, nam Romanus Antistes, tuæ Domus exornandæ cupidus, hoc fieri iussit, & extemplo percussio, emolitoque lapide, sacro in pariete aperto aditu, quatuor fuerunt lumina telera (æneis postmodum munita Ianuis à Hieronymo Lambardo affabre elaboratis) duo nempe ad commodiorem usum pro sacris ritibus, Populique frequentia, alterum pro aditu in Sanctum Caminum, quartum vero oppositum pro seruitio lampadarum, quarum gratia tecti summitate à Paulo

Tertio

Ter
adi
lect
Ara
nu
gne
rar
coe
te
rec
adh
gen
par
tum
ad
& c
cor
sup
nil
F
tali
lum
se,
loc
etia
pen
præ
crec

Tertio sublata, lateritius fornix fuit edificatus. E macerie lapidum collecta materia, recentem extruxerunt Aram, vetustamque occluserunt Ianuam, eius autem superluminare ligneum eodem in loco adhuc perseverat solidum, & sine carie. Rudera, cœmenta, aliaq; demolitæ testudinis, restique summitatis in Sacræ Cellulæ recondita sunt pavimento. Trabes adhuc incorruptæ duæ sunt, altera argenteo aureato contexta hinc inde parietum super Altare ad ornamentum extenditur, altera obducta ferro, ad latitudinem pavimenti reposita est, & quod mirabile prorsus est, ferro conterito, lignum quamvis pedibus supergradientium iugiter præmatur, nil hætenus imminuit.

Fenestra in pariete adest Occidentali, per quam Gabrielem Archangelum, Mariâ salutaturum, fertur intrasse, minime vero quod Angeli aperto loco ad aditus egeant, cum queunt etiam assumpto corpore solida quoq; penetrare, ita ut omne solidum eis sit præuium, sed talis est fama, & piè creditur.

Sacrum

Sacrum Armariolum in pariete Septentrionali , prope Aram situm, argenteo contectum est Ostiolo , à Parmensi Duce donato . In eo referunt Doctores , à Virgine Deipara Bibliam , ab Apostolis deinceps divinam Sinaxim seruata esse , nunc vero intra Arculam argenteam , ab Alcalai Duce Hispaniarum Procero oblatam , Sacra Vascula , è parietibus amota , custodiuntur , & aureis operculis , quæ Dei Genitricis delineata mysterijs , Eminentissimus de Sandouallis Tholetanus Archiepiscopus munificè dedit , occluduntur . His Vasculis (quorum attractu pelluntur morbi , ægrotique sanantur) vt vetusti annales proferrunt , Virginum Regina cum Iesu filio , & Iosepho in mensa utebatur . Hæc nempe fictilia sunt vitriata ad instar patinarum , Craterum , Scutellarumque intus delineata , & colorata , eorum vnum cum vetusta testudinis tabella adhuc per annorû sæcula incorrupta , ad singulas dies horavigesima secunda fidelium oculis ostenditur , & declarantur.

Hoc

Ho
Cr
qu
tur
aq
ua
cu
in
cra

mi
cu
me
sar
ter

lar
str
co
lo
cr
pe
qu
fac
Sa

po
cu

Hoc in Vasculo religiosa numismata,
Cruces, tornatiles filo reuinctæ pillule,
que vocantur Coronæ, aliaq; attingun-
tur similia, & quibet deuoto animo
aquam in eo effusam ebibit, con-
ualescit, præstant idemque benefi-
cium cereæ faculæ, ac olea, que
in candelabris, & lampadibus Sa-
cram ante Imaginem conflagrant.

Camini fumarium in tecti sum-
mitate videbatur, pariterque turri-
cula binis cum tintinnabulis, quæ
modo, sub fornice suspensa, pul-
santur, & ad eorum sonitum nimbi,
tempestatesque euanescent.

Altare lateritium fului coloris cum
lapide Sacro in pariete stabat au-
strali, modo ad maiorem Populi
commoditatem ante Caminum col-
locatum est, recenti Ara, ad sa-
crificia singulos in dies offerenda, su-
peruestitum, in eo æquidem tan-
quam ab Apostolis erecto, & con-
sacrato, Romano tantum Pontifici
Sacrum licet conficere.

Cruz lignea ab Apostolis in Sacro
posita Cubiculo, aduectaque simul
cum eo, super fenestram extat,
hæc

hæc tam ex Lauretana traditione, quam è costanti ac inextincto rumore, vt maiori cultu haberetur, suo amota loco, in Capellam Aragonensis Hispaniarum familiæ prope Sacellum deportata fuit, sed noctu in suam Sedem se recepit. Hæc Christi Crucifixi Imago, Patribus testimonia dicentibus, à Luca seiunctis pedibus expressa est, & quatenus Saluatorem Nostrum quatuor fuisse clavis in Cruce fixum, Gregorij Turonensis, & Eusebij astipulatur fides; proinde haud erit absurdum, vt de Lucæ hic aliquid attingatur, Nicophoro, Origine, Tetrico Episcopo Dorotheo testibus, eum Antiochensem ortum esse præclarum, qui philosophiæ, medicinæ, picturæque professor, cum de admirandis Christi operibus, quorum fama ad vltimas vsq; Terras peruaserat, proprius exploratum habere percuperet, Hierosolymam contendit, vbi veritatis luce commotus, paternas respuit opes, inopiasque assecutus est Christi, à quo in Discipulorum Cœtum connumeratus, digredi noluit, eius igitur Crucifixionis formam, dum in ligno

lign
pro
E
Dor
nes
geli
lus
soly
lum
mu
ctur
gar
Ma
qu
fi r
scip
lent
uan
gan
pro
nor
à L
mo
spui
min
quo
buit

ligno pendentem flebiliter prospexit,
probe cognitam habuit.

Existimant Scriptores, Lucam,
Domino, magistroque amisso, pe-
nes Deiparam vna cum Ioanne Evan-
gelista sex annos exegisse, donec Pau-
lus Christi factus Annunciator, Hiero-
solymam venit, quo in amoris vincu-
lum ita se adstrinxit, vt per diuersas
mundi Piagas ad Euangelium San-
ctum prædicandum, fidemq; propa-
gandam in societatem peregrinauit
Maria vero ab accessu tam Ioannis,
quam Lucæ neutiquam recessit, Chri-
sti nam sui filij Apostolum vnum, Di-
scipulum alterum in Virginitate pol-
lentes, vt ad Ecclesiæ primitias adiu-
uandas, eiusque teneram plantam ri-
gandam, & excolendam, solertiam
prosequerentur, concupiuit.

Asserunt Historici, Cœli Reginam
non prius quam è vita decessam fuisse
à Luca effictam, ipsa enim cum vixit
mortalis, omnia ad sui gloriam re-
spuit, Apostolis quocirca ne suo no-
mini hanc Sanctam Domum dicarent,
quod facere consilium ceperant, inhi-
bit, illi proinde, teste Antonio Salt

in

in paragrapho II. Annunciationis, & Incarnationis nomen indixerunt, & post Deiparæ obitum in ea Crucem enarratam posuerunt, ac veritas, vt in Codice Lauretano, non aberrat, nam dextero in illius angulo Virgo Parens despicitur expressa, in altero Ioannes Euangelista, iste brachijs in formam Crucis deductis, Christi opem inuocat, illa eundem humiliter implorat.

Et vt ad primæ enarrationis seriem reuertamur.

Cedrina Virginis Imago in pariete extabat australi, nunc sublimis a terra per amplo in loculamento super Camini facie, occluso spiramento, omnibus est in aspectu, ceruleo trabeata indumento talari, aureato cum lembo, viridique ornatu, zona crocea, pallium ceruleum, Stellis aureatis insignitum, intusque rubeum in eodem trunco coelatum. Discriminati Crines Nazarenorum ritu per humeros fluunt, eodem ex pallio sinistra in Vlna collecto fasciculo Deipara intonsum sustinet Puerum Iesum, qui beneprecantis in morem priores dextræ digitos

git
ten
nis
nat
cul
zar
fili
olit
fun
tem
par
Ital
e

onis, gitos tollit, cum sinistra globum
 runt, tenet aureatum, totius mundi ditio-
 Cru- nis argumentum. Ipseque discrimi-
 veri- nato capillo, cenchylata veste, ami-
 non- culoque ceruleo superuestitus, Na-
 ngu- zaretum habitum refert. Et Matris
 essa, filijque vultus quamuis concreta
 iste olim oblinitus argenteo, luminum
 actis, fumo cernitur infucatus. Vestis au-
 dem tem zeremoelini coloris, qua Dei-
 riem paræ Statua, quando primum in
 Italia deportata fuit, erat ami-
 cta, intra argenteam Arculam,
 à Cardinali Montalto do-
 no datam, Sacra,
 in Æde ingen-
 ti custodi-
 tur.
 veneratione,
 &c.